

Göteborgs kommun

lundby@lundby.goteborg.se

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Taubeskolan,
Göteborgs kommun

Uppföljning av tillsyn i Taubeskolan

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Göteborgs kommun under hösten 2015 och våren 2016. Skolinspektionen fattade den 16 december 2015 beslut efter tillsyn av Taubeskolan. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Göteborgs kommun inkom med 2016-04-07, den av Skolinspektionen begärda komplettering som inkom 2016-06-01 samt nytt tillsynsbesök 2016-06-08.

Sammanfattning av kvarstående brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu ej tillfullo åtgärdade. Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde		Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling			
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Föreläggande vid vite	2016-11-30
	Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.	Föreläggande vid vite	2016-11-30
5. Förutsättningar för lärande och trygghet			
	Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot	Föreläggande vid vite	2016-11-30

	utbildningens mål.		
	Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.	Föreläggande	2016-11-30

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpt påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa dessa brister.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att vid vite av 700 000 kr. senast den 30 november 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Rektorn ska se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att Taubeskolan fortfarande inte har en skolmiljö som präglas av trygghet för alla elever och att det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling ännu inte fungerar tillfredsställande på skolenheten.

Detta strider mot skollagen som anger att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska vidare se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för sådan kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och, i förekommande fall, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det fortfarande finns elever på skolan som upplever att de inte är trygga. Detta gäller elever i årskurserna 4-6. Dessa elever upplever brist på uppmärksamhet och agerande från vuxna under raster samt ett bemötande från en del av lärarna som inte uppmuntrar elever att berätta när de blivit utsatta. Detta omfattar situationer där elever känner att de blir behandlade på ett kränkande sätt av andra elever. Eleverna uppger att de har behövt vänja sig vid verbala kränkningar i skolmiljön.

Resultaten av den regiongemensamma elevenkät som skolan gjorde i mars 2016 visar på betydligt sämre resultat inom området "Trivsel och trygghet" än föregående år. Skolan har dock inte analyserat resultatet för att ta reda på orsaker till detta. Inte heller har någon uppföljning gjorts av anmälda incidenter och kränkningar. Elever ger i intervju flera exempel på åtgärder, av

skolan genomförda enligt huvudmannens redovisning, som inte fungerar tillfredsställande. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att skolan inte har genomfört någon uppföljning för att se vilka effekter insatta åtgärder gett.

Skolan har vidare ännu inte blivit klar med implementeringen hos all personal av nya arbetssätt och rutiner för att förhindra kränkande behandling. Utredningen visar exempelvis att det fortfarande finns lärare som inte tar eleverns uppgifter om kränkningar på allvar, och det görs heller inte anmälan till rektor i samtliga fall av kränkande behandling som lärare får kännedom om. Därmed kan inte heller arbetet med att utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall att vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar genomföras av skolan. Ändå har rektorn redan fattat beslut om att lärarnas stöd i att tillämpa de nya rutinerna, Likabehandlingsgruppen, avvecklas höstterminen 2016.

Därmed kan konstateras att de åtgärder som hittills genomförts på skolan för att öka tryggheten för eleverna samt förebygga och förhindra kränkande behandling ännu inte har lett till att kränkande behandling på skolan minskat i tillräcklig omfattning för att skolmiljön kan anses präglas av trygghet för alla elever. Den nya rutinen för att anmäla, utreda och åtgärda kränkande behandling tillämpas ännu inte på ett sådant sätt att skolan fullt ut arbetar målinriktat för att motverka kränkande behandling.

Skolinspektionen har i beslut den 16 december 2015 förelagt Göteborgs kommun att vidta åtgärder inom arbetsområde *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*. Skolinspektionen bedömde i beslutet att Taubeskolan inte bedrev ett i alla delar målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling då samtliga fall av kränkande behandling inte anmälades till rektor och huvudman, utreddes och åtgärdades och att Göteborgs kommun därmed inte uppfyllde författningskraven. En av orsakerna till detta var att skolans rutiner för arbetet mot kränkande behandling lett till olika tolkningar av vad kränkande behandling är och hur detta ska åtgärdas. Göteborgs kommun uppfyllde inte heller författningskraven avseende att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet eftersom det i Taubeskolan frekvent förekom kränkningar mellan elever. Göteborgs kommun förelades att senast den 4 april 2016 redovisa de vidtagna åtgärderna skriftligen till Skolinspektionen.

Göteborgs kommun har i redovisning inkommen till Skolinspektionen den 7 april 2016 redogjort för de åtgärder som vidtagits med anledning av Skolinspektionens förelägganden samt på Skolinspektionens begäran den 16 maj 2016 kompletterat redovisningen den 1 juni 2016. Skolinspektionen har, som en del i uppföljningen, genomfört besök på skolan den 8 juni 2016 och då

intervjuat elevgrupper, personalgrupper och rektorn. Det är dessa intervjuer som redogörs för nedan.

Av huvudmannens redovisning till Skolinspektionen framgår att skolan har vidtagit åtgärder för att öka tryggheten för eleverna på skolan. Skolan har nu under våren upprättat "Taubeskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling", en revidering av tidigare likabehandlingsplan, vari ingår åtgärder såsom "kompisraster" (pedagogerna bestämmer lekkamrater), samarbets- eller dramaövningar och klassamtal. (Det sistnämnda är ett sätt för elevernas mentorer att få reda på händelser såsom kränkningar.) En annan av de trygghetsskapande åtgärder som införts är att samtliga i personalen som vaktar på skolgården härnäst ska bära gula västar så att eleverna lättare kan hitta de vuxna som befinner sig ute under rasten.

Elever i årskurserna 4 och 6 säger i intervju att tryggheten inte har förbättrats alls sedan Skolinspektionens förra besök, medan elever i årskurs 5 tycker att det är bättre under de raster när de ser rastvärdar röra sig ute. Lärare i årskurserna 4-6 säger att det har blivit lugnare och tryggare i årskurs 5, och rektorn uppger att det beror på att denna årskurs inte längre har vikarier. Elever i årskurserna 4-6 (vilket inkluderar elever i årskurs 5) uppger att det inte alltid finns rastvärdar ute som uppmärksammar vad som händer på skolgården och att det även finns lärare på skolan som väljer att inte agera när de ser en incident. Det finns vikarier på skolan som inte bryr sig, säger eleverna, och tillägger att när de har berättat om outredda incidenter hemma så har föräldrarna kontaktat skolan, men då har lärare uttryckt ogillande över detta till berörd elev.

Vissa elever, som är utagerande, försöker de undvika att möta på skolgården, säger eleverna, eftersom det väcker obehag när det inte finns vuxna som har särskild koll på dessa elever. Biträdande rektor uppger att inte alla utagerande elever har egen rastvärd. Eleverna uppger, som exempel på vad som kan hända, att en annan elev kan ta strupgrepp om halsen på dem. Intervjuer med olika lärargrupper visar att det finns olika uppfattningar om hur rastvaktandet fungerar för årskurserna 4-6. Några lärare uppger att personalen inte alltid räcker till för att vakta de äldre eleverna på rasterna; det finns ingen möjlighet att ersätta en vaktande lärare som behöver gå ifrån för att delta i ett möte eller för att lösa en situation. Elever i årskurserna 1-3 säger i intervju att de är trygga och att det finns rastvärdar ute som agerar när något händer. Biträdande rektor och förstelärare säger att det i höst emellertid kommer att bli svårare för rastvärdarna att räkna till för förskoleklass och årskurserna 1-3 som en effekt av att personalnedskärningar pågår på skolan.

Representanter för elevhälsan uppger att skolan ännu inte har följt upp hur utvecklingen på skolan ser ut när det gäller antalet incidenter under våren. Huvudmannen uppger i redovisningen att "skolans rektor noga och kontinuerligt" kommer att följa upp resultaten av de förebyggande åtgärderna. Rektorn säger dock att det är svårt att mäta hur väl skolan lyckas med att åtgärda kränkande behandling och att enkätresultaten ännu inte har analyserats i personalgruppen. Under mars månad 2016, enligt uppgift från rektorn, besvarade eleverna i årskurserna 2 och 5 en "regiongemensam elevenkät 2016". Rektors egen bild är att situationen för bland annat årskurs 5 nu har förbättrats och att det går att se i resultatet av enkäten.

I Taubeskolans årskurs 5 var det 23 av 24 elever som besvarade nämnda enkät. Resultatet av denna visar att 68 procent av Taubeskolans elever i årskurs 5 angett positiva svarsalternativ inom frågeområdet "Trivsel och trygghet" på skolan, att jämföras med medelvärdet 90 procent för samtliga skolor som deltagit i enkäten inom regionen. Förra året var motsvarande resultat för Taubeskolan 82 procent, 2014 var det 94 procent. Påståendet "Jag känner mig trygg i skolan" har 74 procent av Taubeskolans elever i årskurs 5 våren 2016 besvarat med "Stämmer helt och hållet" eller "Stämmer ganska bra" och 17 procent besvarat med "Stämmer inte alls". Påståendet "Det finns vuxna i skolan att prata med när jag behöver det" har 30 procent av Taubeskolans elever i årskurs 5 besvarat med "Stämmer ganska dåligt" eller "Stämmer inte alls". Av resultatet av enkäten för Taubeskolans årskurs 2 våren 2016 kan utläsas att av de 42 av årskursens 45 elever som besvarat påståendet "Jag känner mig trygg i skolan" har ingen angett ett negativt svarsalternativ.

I den nyligen upprättade "Taubeskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling" ingår nya rutiner. Skolinspektionen kan konstatera att det nu finns en rutin för att åtgärda kränkande behandling när elev utsätter annan elev istället för som tidigare två olika rutiner som angav att endast upprepade kränkningar skulle anmälas och utredas för åtgärdande. Huvudmannen uppger i redovisningen att det nu är elevernas mentorer som genomför utredningarna och att detta förväntas öka samsynen och göra personalen medveten om hur, när och varför en utredning ska göras. Fortbildningsinsatser för att implementera dessa arbetssätt och rutiner samt skapa samsyn i arbetet mot kränkande behandling har pågått under vårterminen 2016. I huvudmannens redovisning anges att bristerna planeras vara åtgärdade någon gång under år 2016.

Enligt rektorn återstår fortfarande en del arbete innan nya arbetssätt och rutiner har implementerats hos personalen på skolan. De flesta av de i personalgrupperna som deltar i intervjuerna uppger att det är elevens upplevelse av händelsen som avgör om eleven utsatts för kränkande

behandling, men det framgår även att inte alla lärare anser att det räcker med att eleven blir kränkt vid ett tillfälle för att händelsen ska anmälas till rektor och utredas. Några lärare upplever osäkerhet och anser att det behövs ytterligare diskussioner för att kunna avgöra när en händelse är kränkande behandling. I "Mall för klassamtal Taubeskolan", som bifogats den nyligen upprättade "Taubeskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling" (bilaga 3), finns frågan "Vad betyder ordet mobbning/kränkning för dig?" och i svaret står följande. "Du kan vara utsatt för kränkande behandling om ... du upprepade gånger blir retad för något...". Biträdande rektor uppger att det inkommer fler anmälningar nu än tidigare, men säger även att definitionen av vad en kränkning är fortfarande inte blivit tydlig för alla lärare, vilket bekräftas av rektorn. Enligt biträdande rektorn leder detta till att det finns lärare som agerar utifrån sin egen tolkning av begreppet.

Elever i årskurserna 4-6 säger att det förekommer att elever kränker varandra med fula ord och att de har vant sig vid att det är så på skolan. Elever uppger att de ibland inte blir trodda när de berättar för lärare om incidenter och anger som exempel att lärare begär att de ska kunna förklara varför de blir retade. Elever i årskurserna 1-3 uppger att när någon blir retad förs ett samtal med samtliga berörda där alla ska säga förlåt till varandra. Lärare i årskurserna 1-3 säger att de först säger ifrån och samtalar individuellt med de inblandade innan de har ett gemensamt samtal med samtliga berörda elever.

Lärare i årskurserna 1-3 uppger att vårens värdegrundsarbete i klasserna har lett till en positiv utveckling. Några elever i årskurserna 1-3 berättar att det infördes "kompisraster" då läraren delade in klassen i par för att de skulle träna sig att kunna leka med vem som helst i klassen men att detta upphört. Kompisrasterna fungerade inte eftersom en del elever inte ville leka med vissa klasskamrater. Elever i årskurs 4 uppger att de har klassamtal vilket är det tillfälle när de kan ta upp saker som hänt i klassen, men eleverna tycker inte att det fungerar eftersom de inte vågar berätta inför sina klasskamrater.

Lärarna uppger att skolans Likabehandlingsgrupp nu stöttar lärarna i utredningsarbetet istället för att lärarna lämnar över ärenden till gruppen såsom tidigare, vilket bekräftas av rektorn. Rektorn säger att hon kan se förbättringar i arbetet med den nya rutinen och att Likabehandlingsgruppen kommer att avvecklas till hösten eftersom den då inte längre har någon funktion.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett

beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, kunnat konstatera att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av trygghet samt i skolans arbete mot kränkande behandling. Skolinspektionen konstaterade dessa brister redan i beslutet den 16 december 2015 och förelade Göteborgs kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa dessa.

Vid uppföljningsbesöket i juni 2016 framkom att tryggheten inte har förbättrats för eleverna i alla årskurser på skolan. Eleverna uppger att det sker kränkningar mellan elever och att det finns vuxna på skolan som brister i uppmärksamhet och agerande när incidenter eller kränkningar sker. Den nya rutinen för att anmäla, utreda och åtgärda kränkande behandling tillämpas ännu inte konsekvent på skolan så att kränkande behandling kan motverkas skyndsamt och målinriktat. Huvudmannen och rektorn har ännu inte lyckats skapa en samsyn på skolan om när och hur vuxna på skolan ska agera vid kränkande behandling. Det faktum att rektorn och huvudmannen inte i samtliga fall får information om på skolan uppgivna kränkningar medför att huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och sätta in de åtgärder som behövs för att förhindra kränkande behandling i framtiden åsidosätts. Det har också framkommit att de av rektorn och huvudmannen insatta åtgärderna inte har varit tillräckliga för att skapa trygghet.

Skolinspektionen anser att det är mycket allvarligt att det inte går att se att det sker en positiv utveckling av tryggheten för eleverna i årskurserna 4-6 och att huvudmannen och rektorn inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med problemen vid skolan. De brister i tryggheten och det målinriktade arbetet mot kränkande behandling som konstaterats i skolan måste betecknas som allvarliga. Det är sannolikt att dessa brister har en negativ inverkan på elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen, och detta

är särskilt allvarligt eftersom den genomsnittliga betygspoängen i årskurs 6 på Taubeskolan våren 2015 jämfört med riket var lägre eller mycket lägre i nästan samtliga ämnen. Även skolans elevhälsa brister i sitt arbete då de inte främst arbetar, såsom skollagen föreskriver, förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål, och det gäller även värdegrundsarbetet - arbetet mot målen för normer och värden.

Med hänsyn till bristernas allvar, att huvudmannen inte följt Skolinspektionens tidigare förelägganden rörande dessa brister, de konsekvenser bristerna framöver riskerar få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått utan att åtgärdas bedömer Skolinspektionen att föreläggandet ska förenas med vite.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Rektorn ska se till att elevhälsan främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att skolans elevhälsa fortfarande inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande.

Detta strider mot skollagen som anger att det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan ska finnas elevhälsa som arbetar främst förebyggande och

hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 277 och 656) innebär elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande uppdrag att elevhälsan ska bidra till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Vidare anges i förarbetena att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- och sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv.

Av Skolinspektionens utredning framgår att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete inte har utvecklats i någon större omfattning efter Skolinspektionens förra tillsynsbesök. Huvudmannen har skriftligt redogjort för ett antal uppdrag som tilldelats elevhälsan. Det framkommer dock under Skolinspektionens uppföljningsbesök att flera av dessa insatser inte har påbörjats och att elevhälsans deltagande i några av de redovisade åtgärderna är klart begränsad, såsom när det gäller "gemensamhetsdagar" och värdegrundsarbete. Vidare är delar av de redovisade insatserna snarast att betrakta som insatser i enskilda elevärenden eller för akuta situationer. Rektorn uppger att elevhälsan ännu inte till övervägande delen arbetar aktivt med förebyggande och hälsofrämjande insatser. Elevhälsans representanter uppger att utvecklingen av detta arbete ännu så länge främst består i att de genom diskussioner blivit mer medvetna om vad som kan ingå i förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Därmed kan konstateras att elevhälsans arbete inte har utvecklats på det sätt som huvudmannen redovisat och att det aktiva arbete som elevhälsan utför fortfarande inte till övervägande delen består av förebyggande och hälsofrämjande insatser. Hälsofrämjande arbete syftar till att stärka eller bibehålla människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande medan förebyggande arbete handlar om att minska risken för ohälsa. Elevhälsans arbete ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Det innebär att arbeta med att stärka elevers delaktighet och självkänsla. För att åstadkomma sådana miljöer är det viktigt att elevhälsan även deltar i skolans värdegrundsarbete och i arbetet mot kränkande behandling.

Skolinspektionen har i beslut den 16 december 2015 förelagt Göteborgs kommun att vidta åtgärder inom arbetsområdet *Förutsättningar för lärande och trygghet*. Skolinspektionen bedömde i beslutet att Göteborgs kommun inte uppfyllde författningskraven eftersom Taubeskolans elevhälsa inte bedrev ett arbete som främst var förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Detta trots att mötesstruktur och elevhälsoplan visade att det fanns intentioner att bedriva ett sådant arbete i

högre utsträckning. Göteborgs kommun förelades att senast den 4 april 2016 redovisa de vidtagna åtgärderna skriftligen till Skolinspektionen.

Göteborgs kommun har i redovisning inkommen till Skolinspektionen den 7 april 2016 redogjort för de åtgärder som vidtagits med anledning av Skolinspektionens föreläggande samt på Skolinspektionens begäran den 16 maj 2016 kompletterat redovisningen den 1 juni 2016. Skolinspektionen har, som en del i uppföljningen, genomfört besök på skolan den 8 juni 2016 och då intervjuat elevgrupper, personalgrupper och rektorn. Det är dessa intervjuer som redogörs för nedan.

Huvudmannen anger i sin redovisning till Skolinspektionen att elevhälsans möten förlängdes vid läsårsstarten hösten 2015 i syfte att kunna diskutera det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Representanter för elevhälsan uppger under uppföljningsbesöket endast att dessa diskussioner har lett fram till att de är medvetna om vad ett sådant arbete innebär. Rektor uppger i intervju att elevhälsan fortfarande främst arbetar med enskilda elevärenden.

Huvudmannen har till sin redovisning bifogat skolans elevhälsoplan och anger att elevhälsan följer denna. Denna elevhälsoplan är identisk med den elevhälsoplan som Skolinspektionen tog del av inför tillsynsbesöket hösten 2015. I elevhälsoplanen finns för varje profession någon förebyggande och hälsofrämjande insats angiven som ingår i uppdraget för skolan, oftast utgörs det av handledning/konsultation till personalen som även rektorn i intervjun nämner förekommer. I redovisningen anges vidare flera exempel på fortbildningsinsatser som genomförts, såsom workshops/handledning, men lärare uppger i intervju att de inte fått någon handledning eller deltagit i workshops. Lärare säger att det har varit en tillfällig nedgång när det gäller elevhälsans arbete på grund av frånvaro, även när det gäller elevstödet i klassrummet. Elevhälsans specialpedagogiska kompetens har skurits ned med en tjänst, och den kvarvarande specialpedagogen uppger att hon nu inte hinner med så mycket mer än att göra utredningar i enskilda elevärenden.

Enligt huvudmannens redovisning är elevhälsan "med i klasserna för att bidra till god lärmiljö" och genomför bevakning av skolmiljön utifrån psykiskt och fysiskt hälsoperspektiv samt specialpedagogisk screening. Elever och lärare uppger dock att det endast är skolsköterskan som besökt klasser och att hon då pratade med eleverna i årskurs 6 om puberteten.

Lärarna har inte märkt att elevhälsan har något förebyggande eller hälsofrämjande arbete utöver delaktighet i planering av aktiviteter, såsom skridskoåkning och "skoljogg", inför skolans "gemensamhetsdagar". Men elevhälsan uppger att lärarna har varit de som drivit dessa

”gemensamhetsdagar”. I ”Elevhälsoplan Taubeskolan 2015/2016” och i huvudmannens redovisning nämns att elevhälsan finns representerad i Likabehandlingsgruppen, men enligt rektorn och elevhälsans representanter avvecklas denna grupp inför hösten.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, kunnat konstatera att elevhälsan inte i tillräcklig omfattning arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas arbete mot utbildningens mål. Skolinspektionen konstaterade denna brist redan i beslutet den 16 december 2015 och förelade Göteborgs kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Vid uppföljningsbesöket i juni 2016 framkom att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete inte har utvecklats i en sådan omfattning att det kan sägas utgöra den främsta delen och innebära det stöd för elevernas utveckling mot utbildningens mål som är syftet med detta arbete.

Skolinspektionen anser att det är allvarligt att det inte finns ett mer medvetet användande av elevhälsans professioner för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål när brister i tryggheten och det målinriktade arbetet mot kränkande behandling konstaterats i skolan. Huvudmannen och rektorn har inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma till rätta med bristerna. Skolans brister i tryggheten och det målinriktade arbetet mot kränkande behandling måste betecknas som allvarliga och det är sannolikt att de brister som konstaterats i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete ytterligare

försvårar elevernas förutsättningar att nå målen med utbildningen. Bristerna har dessutom förelegat en längre tid.

Med hänsyn till bristens allvar, att huvudmannen inte följt Skolinspektionens tidigare föreläggande rörande denna brist, de konsekvenser bristen framöver riskerar få för eleverna samt den tid under vilken bristen fortgått utan att åtgärdas, och mot bakgrund av övriga tidigare i detta beslut nämnda brister vilka sannolikt försämrar elevernas förutsättningar att nå målen, bedömer Skolinspektionen att förelägandet ska förenas med vite.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast den 30 november 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektorn ska se till att skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att skolbibliotek inte används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Detta strider mot skollagen som anger att eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, till exempel bibliotek. Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 284) avses med skolbibliotek en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Regeringen ansåg att skolbiblioteket spelar en så viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen att det är motiverat med en egen bestämmelse i skollagen.

Av Skolinspektionens utredning framgår att Taubeskolans skolbibliotek är stängt och att eleverna därmed inte själva kan besöka skolbiblioteket för att söka och utveckla kunskaper. Det framkommer i intervjuer med elever och lärare att skolbiblioteket används i mycket begränsad omfattning; lärare uppger att de oftast väljer att använda sig av andra bibliotek. Dessa är dock inte belägna inom rimligt avstånd från skolan så att de praktiskt går att använda som en integrerad del av undervisningen. Arbetet med att utrusta skolbiblioteket och förberedelser för att kunna ha öppet har dragit ut på tiden eftersom rektorn, som behövde extra resurser för detta arbete, fått vänta på huvudmannens beslut att bevilja anslag. Det är oklart när skolbiblioteket kan öppnas. Därmed kan konstateras att huvudmannen inte åtgärdat bristen så att elever och lärare har tillgång till och kan använda den samlade pedagogiska resurs som skolbibliotek ska utgöra.

Skolinspektionen har i beslut den 16 december 2015 förelagt Göteborgs kommun att vidta åtgärder inom arbetsområdet *Förutsättningar för lärande och trygghet*. Skolinspektionen bedömde i beslutet att Göteborgs kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att skolbibliotek, för samtliga årskurser och all personal, utgör en tillgänglig och ordnad resurs som används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Göteborgs kommun förelades att senast den 4 april 2016 redovisa de vidtagna åtgärderna skriftligen till Skolinspektionen.

Göteborgs kommun har i redovisning inkommen till Skolinspektionen den 7 april 2016 redogjort för de åtgärder som vidtagits med anledning av Skolinspektionens föreläggande samt på Skolinspektionens begäran den 16 maj 2016 kompletterat redovisningen den 1 juni 2016. Skolinspektionen har som en

del i uppföljningen genomfört besök på skolan den 8 juni 2016 och då intervjuat elevgrupper, personalgrupper och rektorn. Det är dessa intervjuer som redogörs för nedan.

Huvudmannen uppger i redovisningen att Taubeskolan ännu inte har ett skolbibliotek som uppfyller författningens krav och att man fortsatt arbetar för att åtgärda bristen. Huvudmannen redogör dock inte för hur elever och lärare under denna tid ges möjlighet till användande av likvärdiga resurser som kan kompensera för att skolbiblioteket än så länge endast kan användas i ytterst begränsad omfattning.

Lärare och rektorn uppger i intervjuer att den första beställningen av böcker görs inom kort. Biblioteksansvarig uppger i intervju att arbetet med biblioteket har dragit ut på tiden eftersom det tagit lång tid innan huvudmannen beviljat resurser för detta, vilket bekräftas av rektor som säger att arbetet med biblioteket inte har kunnat komma igång tidigare eftersom hon har behövt invänta klartecken från sektorchefen.

Såväl elever och lärare som elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att skolbiblioteket är låst. Det finns inte angivet i handlingsplanen när biblioteket kan öppnas. För att eleverna ska kunna få låna böcker krävs att en lärare följer med, enligt elever beror det på att biblioteket inte är färdigställt och att det förekommit incidenter i lokalen. Lärarna uppger att de använder sig av skolbiblioteket i begränsad omfattning, oftast åker de till andra bibliotek. Lärarna, däribland biblioteksansvarig, säger att biblioteket kommer att öppnas någon gång under hösten, programmet för utlåning har kommit, men att det ännu är oklart i vilken omfattning biblioteket kan vara öppet eftersom det är avhängigt ansvarig lärares schema. Det är också, enligt lärarna, oklart på vilket sätt biblioteket ska användas, men det har bildats en biblioteksgrupp med tre lärare på skolan som, enligt rektorn, ska starta arbetet med biblioteket i höst.

Det framkommer i elevintervjuer att elever i de yngre åldrarna är mer nöjda med bokutbudet än elever i årskurserna 4-6. De äldre eleverna tycker inte att det finns så mycket att låna och elever i årskurs 4 får inte längre åka till andra bibliotek och själva välja vad de vill läsa, det bestämmer läraren.

Motivering till val av verktyg

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Beslut

2016-08-29

17 (18)

Dnr 43-2015:4657

På Skolinspektionens vägnar

Peter Ekborg
Avdelningschef

Cecilia Byström
Föredragande utredare

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.